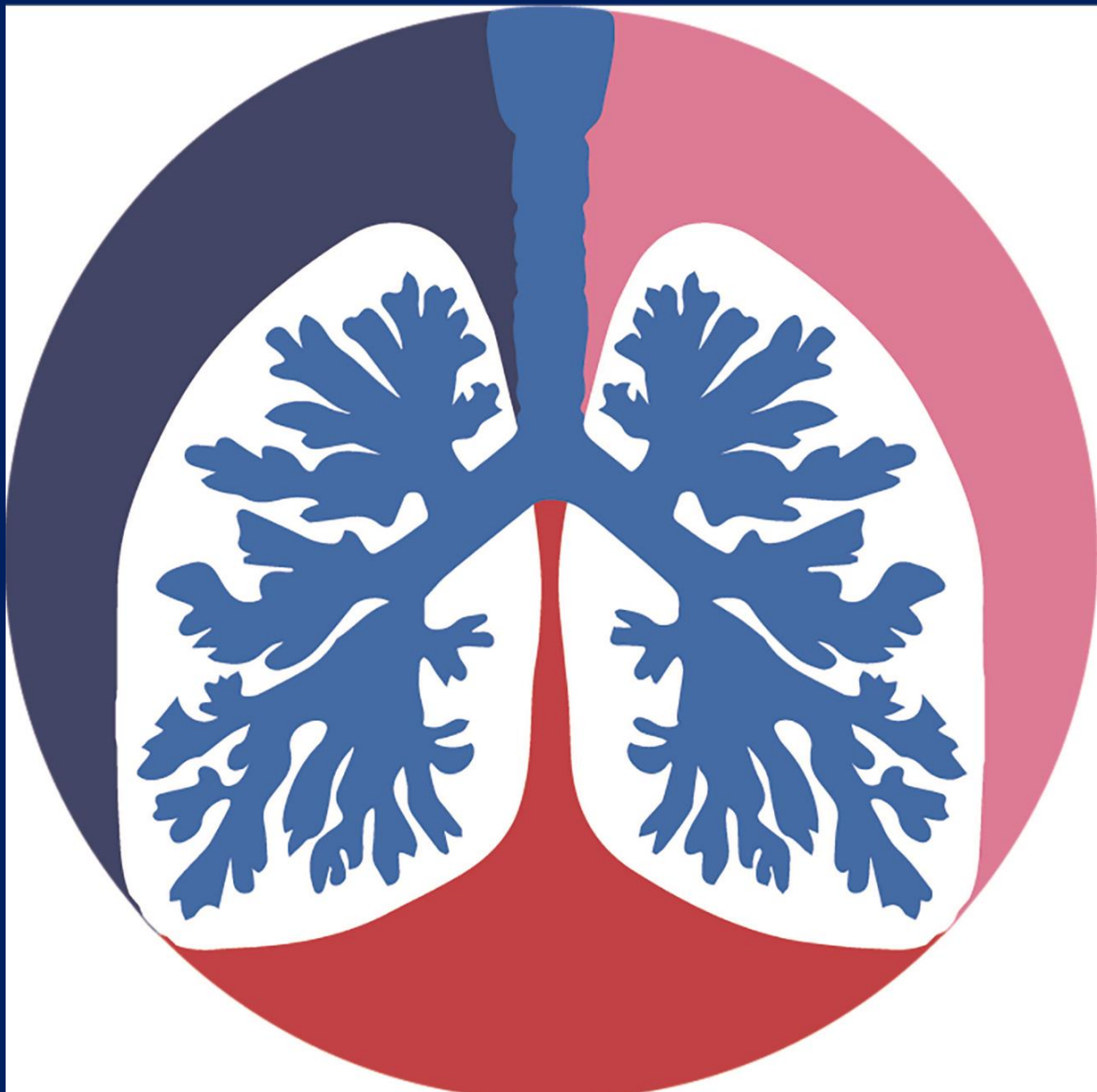

Longkanker Nederland

Jaarverslag 2021

Jaarverslag 2021

Patiëntenorganisatie **Longkanker Nederland** is er voor iedereen die met **longkanker** te maken heeft.

Colofon

Uitgave: Longkanker Nederland
Utrecht, april 2022

Longkanker Nederland

Postbus 8152, 3503 RD Utrecht
Telefoonnummer: 06 1185 6382
www.longkankernederland.nl
info@longkankernederland.nl

RSIN-nummer van de ANBI: 816652429

Kamer van Koophandel (KvK) nummer: 41019590

Rekeningnummer: NL30 RABO 0303179805

Inhoudsopgave

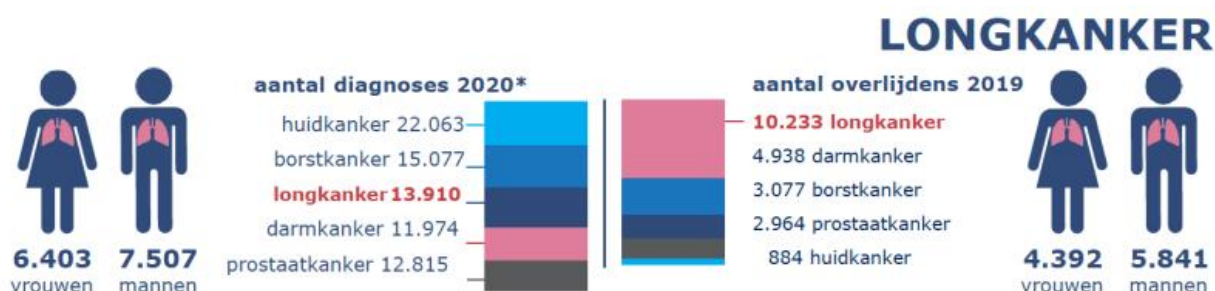
Voorwoord	3
Longkanker Nederland	4
Over ons	4
Organisatie	5
Bestuur	5
Bureau	6
Backoffice	7
Patiëntenpanel	8
Vrijwilligers	8
Samenwerking met specialisten	9
Activiteiten	11
1 Bijeenkomsten	11
2 Website en andere informatiekanalen	12
3 Inbreng patiëntperspectief	19
4 Geneesmiddelen en diagnostiek	23
5 Vraag het de arts	24
6 Besloten Facebookgroepen	26
7 Sponsoracties	28
8 Meer genezing/vroege opsporing	30
9 Internationale activiteiten (LuCE en GLCC)	32
10 Samen beslissen	34
11 Implementatie materiaal beperkte gezondheidsvaardigheden	36
12 Monitoring longkankernetwerken	36
13 Thymomen	37

Voorwoord

Met trots presenteert patiëntenorganisatie Longkanker Nederland het **jaarverslag 2021**.

We zijn tevreden met wat bereikt is en willen dit in 2022 verder uitbouwen. Er is nog een weg te gaan, gezien de cijfers over longkanker:

Helaas overlijden, in vergelijking met andere vormen van kanker, aan longkanker nog steeds verreweg de meeste mensen per jaar in Nederland. Dit maakt dat wij ons extra verantwoordelijk voelen om, samen met andere partijen, de zorg voor longkanker te verbeteren.

Bron: IKNL, Cijfers over kanker d.d. 12 januari 2022 * Dit zijn voorlopige cijfers en deze cijfers zijn door covid iets lager dan normaal.

Dankwoord

Wij danken iedereen die zich vrijwillig heeft ingezet voor Longkanker Nederland. Ook bedanken wij iedereen die een financiële bijdrage heeft geleverd. Longkanker Nederland bestaat dankzij subsidies en giften. Daarom danken wij in het bijzonder:

- alle mensen die een [donatie](#) hebben gedaan aan Longkanker Nederland;
- alle mensen die via Facebook op hun verjaardag geld voor ons hebben ingezameld;
- Yvian Jenniskens voor het organiseren van een sponsorloop;
- [KWF kankerbestrijding](#) en [Ministerie van VWS](#);
- De [geneesmiddelenbedrijven](#) die het mogelijk hebben gemaakt dat Longkanker Nederland informatiemateriaal heeft kunnen ontwikkelen en gratis beschikbaar kan stellen;
- Danone en geneesmiddelenbedrijven voor de ondersteuning van het project Best Onco Care.

Wij hopen dat je ons verslag met interesse zult lezen.

Drs. Lidia Barberio, directeur

Longkanker Nederland

Over ons

Longkanker Nederland is de **professionele patiëntenorganisatie** voor patiënten met longkanker en iedereen die dichtbij ze staat. Ook zijn we er voor mensen met [thymomen](#). Deze zeldzame vorm van kanker wordt behandeld door longartsen en longchirurgen.

Bij ons kun je terecht voor al **jouw vragen**. Wij **luisteren** naar je, **bieden steun** en **geven informatie en advies**. Ook brengen we je in **contact met mensen zoals jij**, zodat je (online) ervaringen kunt delen.

We streven naar de **beste zorg voor mensen met longkanker en thymomen**. Wij vinden het belangrijk dat bij deze zorg altijd rekening wordt gehouden met de **wensen van de patiënt**. Daarom adviseren we onderzoekers door **ervaringen van patiënten in te brengen** bij onderzoeken naar longkankerzorg. We **komen op voor patiënten** door bijvoorbeeld te adviseren over het beschikbaar stellen van medicijnen. Door **samen te werken met andere organisaties** staan we sterker en kunnen we **onze doelen** makkelijker waarmaken.

De Stichting Longkanker Nederland kent **geen winstoogmerk** en zet haar inkomsten geheel in om haar doelstelling te bereiken. Voor het uitvoeren van onze activiteiten zijn we volledig afhankelijk van **subsidies en donaties**.

De kerntaken van Longkanker Nederland zijn: het faciliteren van **lotgenotencontact**, het geven van **voorlichting** en het **behartigen van de belangen** van longkankerpatiënten en hun familie.

Uitgangspunten Longkanker Nederland

- geen stigma voor mensen met longkanker
- minder longkanker
- meer genezing
- een betere kwaliteit van leven voor (ex-) patiënten
- aandacht voor de patiënt én naasten

Organisatie

Bestuur

Het bestuur van stichting Longkanker Nederland bestaat uit vier leden. Zij ontvangen een jaarlijkse vrijwilligersvergoeding van €1.700,-. Het bestuur komt tenminste vier keer per jaar bijeen.

De samenstelling van het bestuur van Longkanker Nederland bestond in 2021 uit:

Michel Dutrée, voorzitter

Michel is opgeleid als arts. Hij werkt als raadgever/procesregisseur aan complexe, risicovolle en vaak politieke vraagstukken via zijn eigen bureau Assistis. Tevens is hij actief als toezichthouder bij de laboratoria Certe en Streeklab Haarlem, het Bravis ziekenhuis en de NVLF (logopedie). Tot slot is hij tuchtrechter bij de Dopingkamer van het Instituut Sportrechtspraak (ISR).

Ton van Uden, penningmeester

Ton is werkzaam geweest als controller. Hij is nu gepensioneerd en is onder andere vrijwilliger voor het Antonius ziekenhuis.

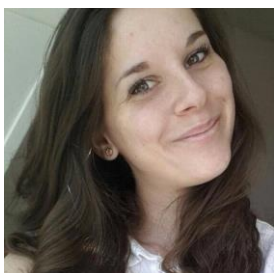

Hans Castel, algemeen bestuurslid

Hans heeft een verpleegkundige achtergrond; indertijd begonnen als psychiatisch verpleegkundige en daarna vele jaren in een algemeen ziekenhuis gewerkt, onder meer op de afdeling longziekten / longoncologie.

De afgelopen 13 jaar werkte Hans in een organisatie, gericht op mensen met een verstandelijke beperking; De laatste jaren als directeur Zorg & Ondersteuning. Medio 2021 ging hij met pensioen.

Hans is toegetreden tot het bestuur, omdat hij zich graag inzet voor Longkanker Nederland. Vier jaar geleden overleed zijn echtgenote aan longkanker en heeft hij van zeer dichtbij gezien en ervaren hoe belangrijk een patiëntenorganisatie kan zijn.

Laura van Hoorn, secretaris

Laura is werkzaam als AIOS longziekten (in opleiding tot longarts) in het Jeroen Bosch Ziekenhuis.

Bureau

Het landelijke bureau van Longkanker Nederland is gevestigd bij de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties (NFK) te Utrecht.

In 2021 bestond het bureau uit de volgende medewerkers: Clarinda Kreutzkamp-Duursema is onze communicatieadviseur (24 uur per week) en Lidia Barberio is meewerkend directeur (32 uur per week).

Lidia

Clarinda

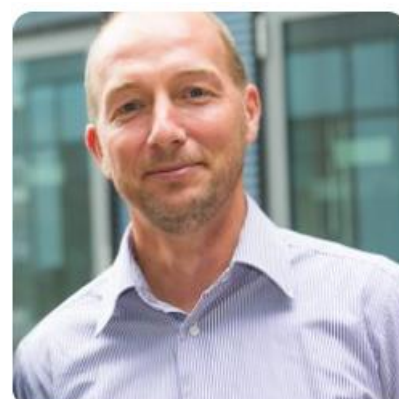
Ook hebben we in 2021 een aantal tijdelijke krachten ingehuurd. Vanaf 1 september was er vijf uur per week ondersteuning voor de communicatieadviseur door ZZP-er Esther Beels. In september startte ook Christel van Batenburg als ZZP-er. Zij werkte als projectleider aan het project vergroten van de bekendheid van Longkanker Nederland en haar materialen en diensten bij ziekenhuizen. Haske van Veenendaal werd ingehuurd als projectleider van het project Best Onco Care.

Esther

Christel

Haske

Backoffice

Er is te veel inhoudelijk werk voor de medewerkers van het bureau van Longkanker Nederland om ook de meer administratieve werkzaamheden zelf te doen. Via de [instellingssubsidie](#) is het mogelijk om diensten in te kopen bij de koepel. Hiervoor is €15.000,- subsidie aangevraagd door Longkanker Nederland die aan NFK is afgedragen.

Er is een CRM waarin de afdeling ledenadministratie van NFK onze bestellingen en donaties registreert. De ledenadministratie verzendt tevens de bestelde boeken en folders, registreert donateurs aantallen en bedankt nieuwe donateurs met het 100 vragen boek. Ook levert de ledenadministratie elk kwartaal een rapportage op.

Tevens worden de salarisadministratie, financiële administratie en de ontvangst en verzending van post door NFK gefaciliteerd en wordt het algemene telefoonnummer beantwoord.

De backoffice bestond in 2021 uit de volgende medewerkers:

Corrie

Annemarie

Annabelle

Susan

Zillah

Eugène

Patiëntenpanel

Longkanker Nederland heeft een Patiëntenpanel. De leden van het panel zetten zich veelvuldig in voor inbreng van het patiëntperspectief. Dit doen ze onder meer door het geven van input bij informatiemateriaal, onderzoeksprojecten en interviews. In hoofdstuk 3 zijn voorbeelden te vinden van activiteiten waaraan leden van het panel hebben meegewerkt.

Twee panelleden zijn inmiddels overleden. Wij zijn dankbaar hen gekend te hebben en voor het feit dat ze zich wilden inzetten voor patiënten met longkanker.

Het Patiëntenpanel bestond in (een deel van) 2021 uit:

Anne-Mieke van den Berg
Aukje Bakker
Boelien Geerts †
Claudia Jansen
Diana Bakker
Etienne Deijnen
Frank Slaats †
Gea Breet
Gera de Koning
Janny Rijlaarsdam

Lennie de Man
Marianne Walrave
Margit van Dorp †
Marloes Loeff-Burema
Merel Hennink
Mirjam Willemsen
Niels Harthoorn
Peter Lems
Renée Dubois
Roland Kranz

Vrijwilligers

Ook werden we in 2021 ondersteund door de volgende vrijwilligers:

Moderator Facebookgroepen:

Diana van der Wende, Simone de Graaff- Werkendam, Anita Majoor, Anita Duisterwinkel, Monique van Neijhof, Yvian Jenniskens.

Vindbaarheid website:

Jeroen Witterman.

Samenwerking met specialisten

Longkanker Nederland werkt samen met specialisten. De specialisten worden geraadpleegd door de medewerkers van Longkanker Nederland. Ook geeft een aantal van hen antwoord op vragen uit onze online rubriek [Vraag het de arts](#), werken we samen aan projecten en organiseren we samen bijeenkomsten voor patiënten.

Specialisten waar we in 2021 mee samenwerkten aan onze doelen zijn:

Beantwoorden vragen rubriek Vraag het de arts

- **Dr. Willemijn Theelen**, longarts in het Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoek in Amsterdam
- **Dr. Franz Schramel**, longarts in het St. Antonius Kankercentrum in Nieuwegein
- **Dr. Koen Hartemink**, longoncoloologisch chirurg in het Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoek in Amsterdam
- **Dr. José Belderbos**, radiotherapeut in het Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoek in Amsterdam
- **Dr. Firdaus Mohamed Hoesein**, long-radioloog in het UMC Utrecht
- **Drs. Danielle Cohen**, patholoog in het LUMC Leiden

Webinars voor patiënten met een mutatie

- **Janneke van der Stap**, verpleegkundig specialist longoncologie in het UMC Utrecht
- **Dr. Anthonie van der Wekken**, longarts in het UMCG in Groningen
- **Drs. Sayed Hashemi**, longarts in het Amsterdam UMC

Webinar thymomen team MUMC+

- **Dr. Monique Hochstenbach**, longarts
- **Prof. Dr. Marc De Baets**, internist
- **Prof. Dr. Dirk de Ruyscher**, radiotherapeut-oncoloog
- **Drs. Abdul Hamid**, patholoog
- **Prof. Dr. Jos Maessen**, thoraxchirurg
- **Dr. Florit Marcuse**, longarts in opleiding en PhD Candidate Thymic Tumors

Webinar 31 maart team Maasstad ziekenhuis Rotterdam

- **Dr. Susan van 't Westeinde**, longarts
- **Drs. Annette Bijsmans**, longarts
- **Marcella Sekanyana**, oncologieverpleegkundige

Webinar 6 november

- **Dr. Judith Herder**, longarts in het Meander Medisch Centrum in Amersfoort
- **Sietske van der Veldt**, oncologieverpleegkundige en adviseur oncologische netwerkzorg
- **Dr. Francien Nederveen**, patholoog en directeur laboratorium PAL Dordrecht
- **Dr. Sjaak Burgers**, longarts in het Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoek in Amsterdam
- **Prof. Dr. Dirk de Ruyscher**, radiotherapeut-oncoloog in Maastricht Protonentherapie in Maastricht

Boekje chemotherapie bij longkanker

- **Susanne van der Linden** en **Myrthe le Brun** verpleegkundig specialisten longoncologie in het Meander Medisch Centrum in Amersfoort
- **Marcel de Ruiter**, verpleegkundig consulent longoncologie in het Erasmus MC in Rotterdam

Boekje welke vorm (weefselonderzoek)

- **Dr. Anthonie van der Wekken**, longarts in het UMCG in Groningen
- **Prof. dr. Wim Timens**, patholoog, UMCG in Groningen
- **Prof. dr. Ed Schuur**, Klinisch Moleculair Bioloog in de Pathologie, UMCG in Groningen

Lobby bevolkingsonderzoek naar longkanker

- **Prof. dr. Michel van den Heuvel**, longarts en afdelingshoofd Longziekten in het Radboudumc in Nijmegen
- **Prof. dr. Mathias Prokop**, radioloog in het Radboudumc in Nijmegen
- **Prof. dr. Mireille Broeders**, hoogleraar personalized cancer screening in het Radboudumc in Nijmegen
- **Dr. Erik Bischoff**, huisarts en senior onderzoeker Radboudumc in Nijmegen
- **Drs. Jente Klok**, projectcoördinator Erasmus MC in Rotterdam
- **Drs. Wanda de Kanter**, longarts en voorzitter van Stichting Rookpreventie Jeugd
- **Prof. dr. Joachim Aerts**, longarts in het Amphia ziekenhuis Breda en Erasmus MC Rotterdam
- **Dr. Wouter van Geffen**, longarts Medisch Centrum Leeuwarden
- **Dr. Christi Steendam**, longarts Amphia ziekenhuis in Breda

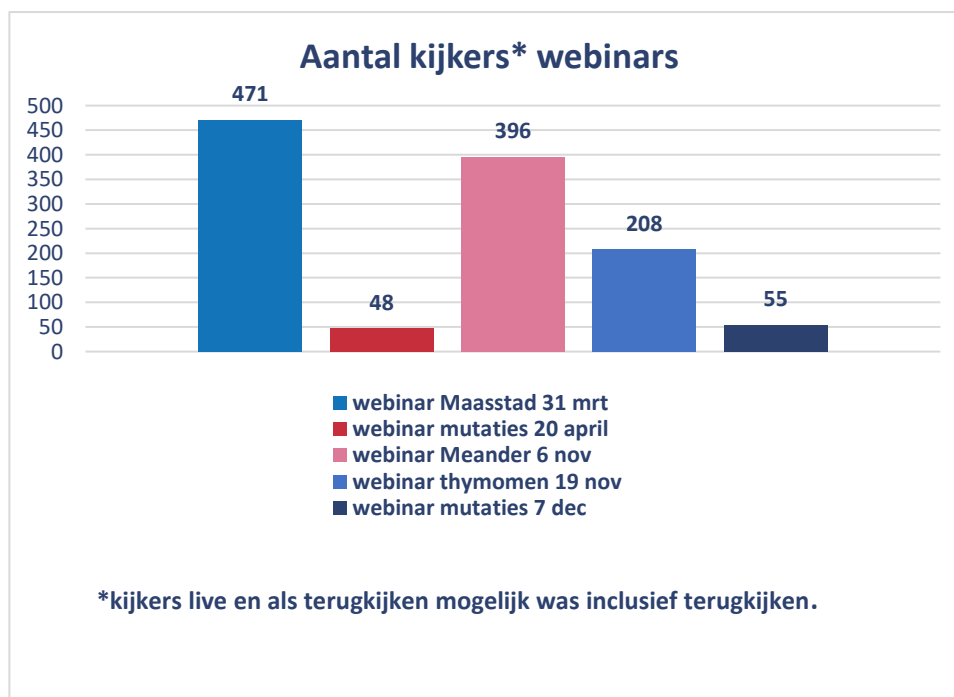
Activiteiten

In dit hoofdstuk beschrijven we welke activiteiten in 2021 zijn uitgevoerd.

1 Bijeenkomsten

Door de corona-pandemie is het dit jaar niet gelukt om fysieke bijeenkomsten te organiseren. Daarvoor in de plaats zijn webinars georganiseerd.

- Op 31 maart hielden we een [webinar over longkanker](#) met het Maasstad ziekenhuis.
- Op 20 april een [webinar over mutaties](#) in samenwerking met Janneke van der Stap verpleegkundig specialist in het UMCU en Anthonie van der Wekken longarts in het UMCG.
- Op 6 november hielden we ook [onze jaarbijeenkomst](#) in de vorm van een webinar. Het was al de vijfde keer dat we deze bijeenkomst in samenwerking met het Meander Medisch Centrum organiseerden.
- Op 19 november hielden we een [webinar over thymomen](#) in samenwerking met het volledige team dat in het MUMC thymomen behandelt.
- Op 7 december was er een tweede [webinar over mutaties](#) in samenwerking met Janneke van der Stap verpleegkundig specialist in het UMCU en longarts in het Amsterdam UMC, Sayed Hashemi.

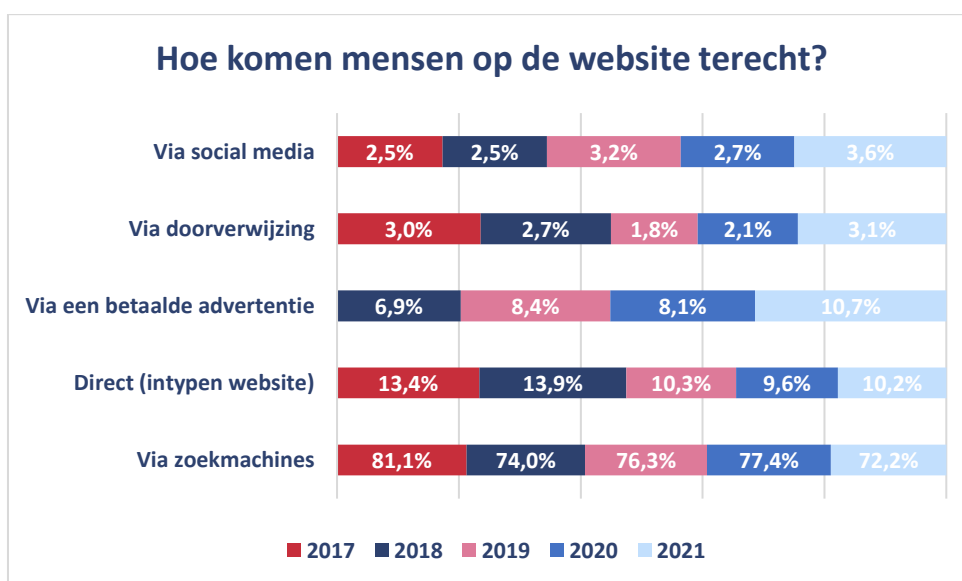
2 Website en andere informatiekanalen

Informatievoorziening is een kerntaak van Longkanker Nederland. Wij willen patiënten toerusten om zelf de regie in het ziekteproces te kunnen nemen en gefundeerde keuzes te maken. Voor het bieden van informatie is de website een belangrijk medium. Daarnaast bereiken we ook in 2021 patiënten via sociale media: Facebook, LinkedIn, Twitter en Instagram.

Website

Via de website geven we informatie over longkanker. Naast de nieuwsberichten, zijn er persoonlijke verhalen en blogs te lezen. Ook zijn presentaties die op bijeenkomsten zijn gehouden terug te kijken. De website werd in 2021 door 221.052 mensen bezocht.

Website uitgebreid

We hebben de website uitgebreid met informatie en projecten. De belangrijkste zijn:

- [Internationale groepen voor mutaties en translocaties bij longkanker](#)
- [Weefselonderzoek bij longkanker \(ook video en boekje\)](#)
- [Chemotherapie \(ook video en boekje\)](#)
- [Protonentherapie](#)
- [Project: Een vast verpleegkundig aanspreekpunt voor patiënten met longkanker](#)
- [Project: Implementatie Waaier Palliatieve Zorg](#)
- [Project Bevolkingsonderzoek naar longkanker – longkankerscreening](#)

Er werden **nieuwe persoonlijke verhalen** toegevoegd aan de website:

- [Het verhaal van Aukje Bakker](#)
- [Het verhaal van Irma Keegstra](#)

Campagne “Longkanker wacht niet”

Ook hebben we met de [campagne “Longkanker wacht niet”](#) aandacht gevraagd voor de klachten die kunnen wijzen op longkanker. En informatie gegeven over de oorzaken van longkanker en wanneer het verstandig is om naar de huisarts te gaan. Ook tijdens de coronapandemie.

Deze campagne is in december ook via een betaalde advertentie op Facebook en Instagram getoond aan mensen in de leeftijd van 55 tot 75 jaar. Dit heeft ervoor gezorgd dat we veel nieuwe bezoekers hebben bereikt: 98,88% nieuwe sessies. De campagne is 152.831 weergegeven op Facebook en Instagram.

Steun ons

We hebben de pagina [Steun ons](#) uitgebreid met allerlei mogelijkheden om Longkanker Nederland te steunen. Ook de banner [Doneer nu](#) is toegevoegd aan het menu. Deze verwijst naar een pagina met het formulier om direct een bijdrage over te kunnen maken via iDEAL. Naar deze pagina wordt ook verwezen via een extra banner die op alle pagina's staat, behalve Agenda en Nieuws.

Met jouw hulp kunnen we mensen met longkanker blijven helpen

Steun ons en doneer nu!

Extra banner om ons te steunen

Functionele verbeteringen

Om de website gebruiksvriendelijk te houden hebben we ook een aantal functionele verbeteringen gedaan. Zo is het mogelijk om naast de algemene zoekfunctie ook op elke pagina afzonderlijk te zoeken.

Sinds oktober 2021 hebben we ook inschrijfformulieren voor betaalde bijeenkomsten. Via het evenement in onze [agenda](#) kunnen mensen zich makkelijk inschrijven voor de bijeenkomst en direct betalen via iDEAL.

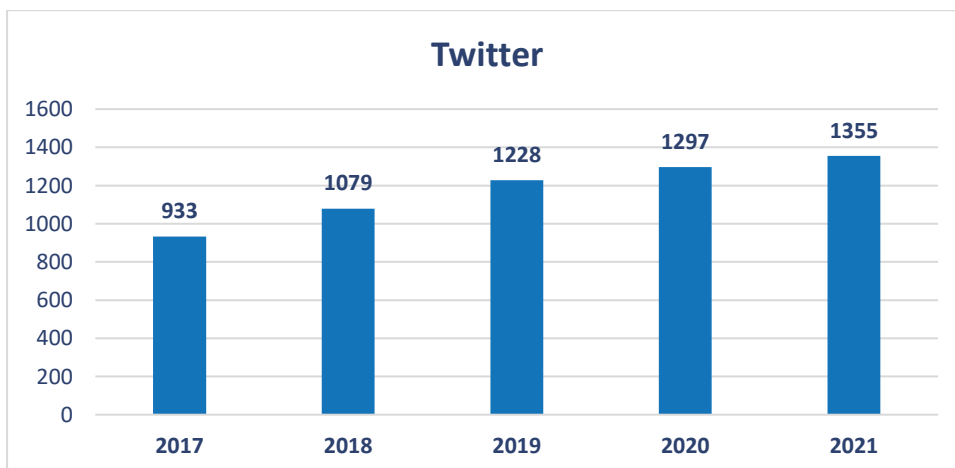
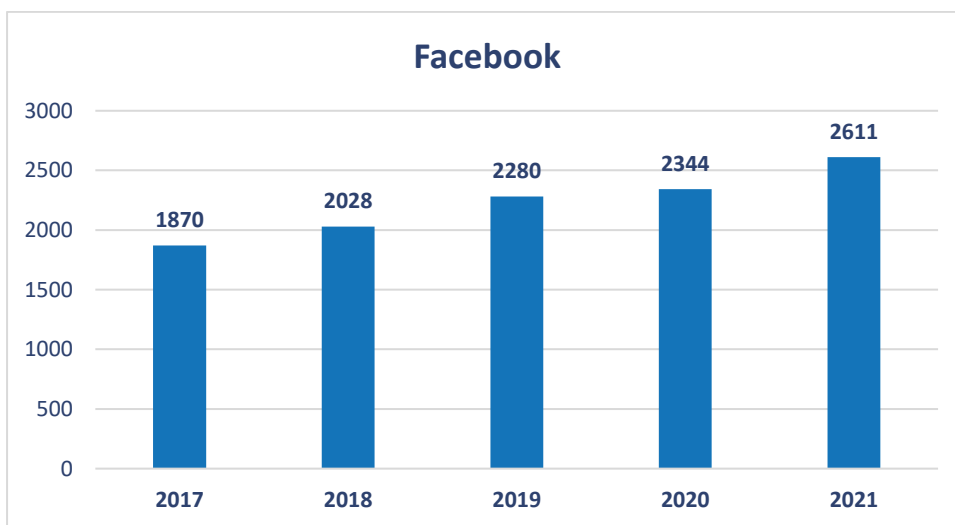
Verder hebben we acties ondernomen om beter vindbaar te zijn via Google. Doordat we eind 2020 naar een nieuwe website zijn overgegaan, waren nog niet alle links goed overgezet of opgeschoond. Na de update in september wordt de website weer beter bezocht.

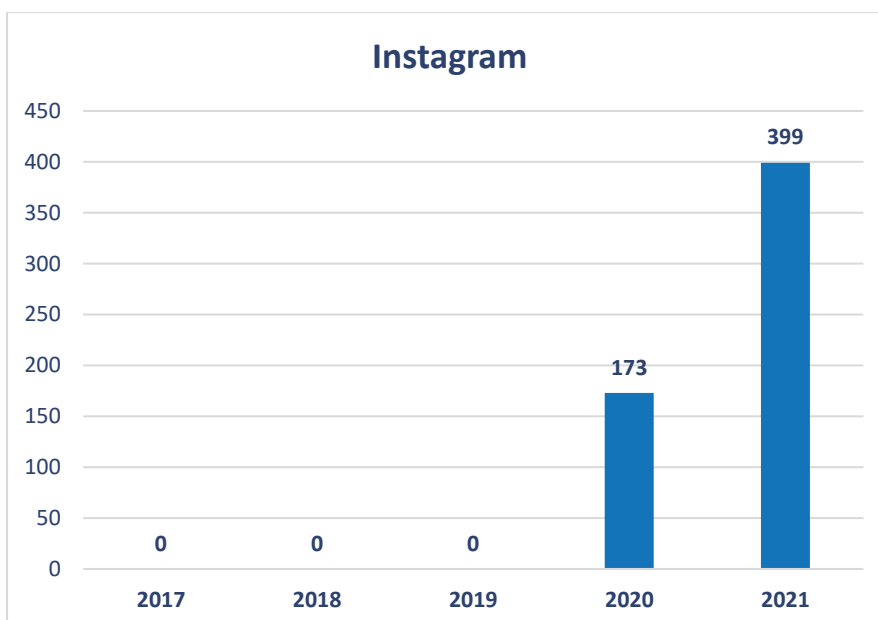
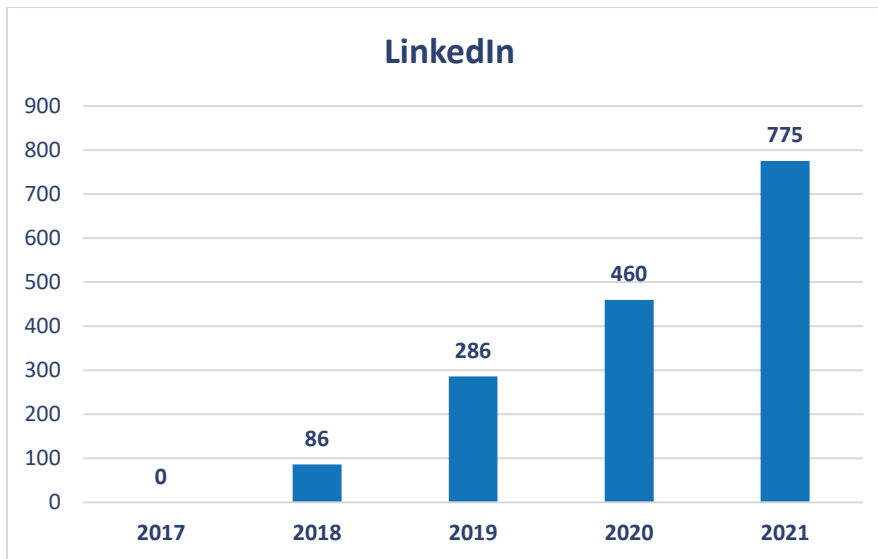
Sociale media

Longkanker Nederland was ook in 2021 actief op **Facebook**, **Twitter**, **LinkedIn** en **Instagram**.

Facebook is vooral gericht op patiënten en hun familie en is een belangrijk platform om actueel nieuws direct onder belangstellenden te verspreiden. Ook Instagram wordt vooral door patiënten en hun familie gebruikt. Twitter en LinkedIn zijn naast patiënten ook op professionals en opiniemakers gericht.

In onderstaande tabellen is het aantal volgers te zien. Via alle kanalen is het aantal volgers gegroeid.

Digitale nieuwsbrief

Longkanker Nederland geeft vier keer per jaar een [digitale nieuwsbrief](#) uit. Het aantal abonnees is dit jaar gegroeid van 1.310 naar 1.634 abonnees.

Wil je de nieuwsbrief ook ontvangen? [Meld je dan hier aan.](#)

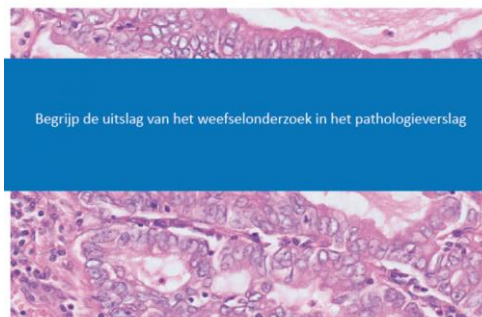
Op papier

Patiënten, mensen uit hun omgeving en professionals kunnen [gratis folders en informatieboeken via onze website bestellen](#), met uitzondering van het **100 vragenboek**. Dit is verkrijgbaar voor mensen die [Vriend worden van Longkanker Nederland](#). Door [donaties](#) kunnen wij de folders en boekjes gratis verzenden.

Het [boekje over weefselonderzoek](#) is vernieuwd in samenwerking met experts uit het UMCG.

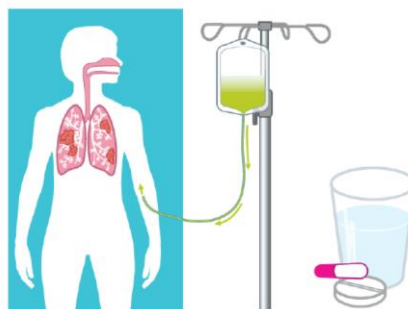
Longkanker, *welke vorm heb ik?*

Op verzoek van verpleegkundig consulent longoncologie in het Erasmus MC, Marcel de Ruiters, is een [boekje over chemotherapie bij longkanker](#) ontwikkeld. Hier werkten ook twee verpleegkundig specialisten en twee patiënten aan mee.

Chemotherapie bij longkanker

Ook is het nieuwe **boekje Je wordt niet meer beter** sinds half 2021 te bestellen. Dit boekje is ontwikkeld door een van de geneesmiddelenbedrijven. Er is input op gegeven door een aantal patiënten uit het panel van Longkanker Nederland.

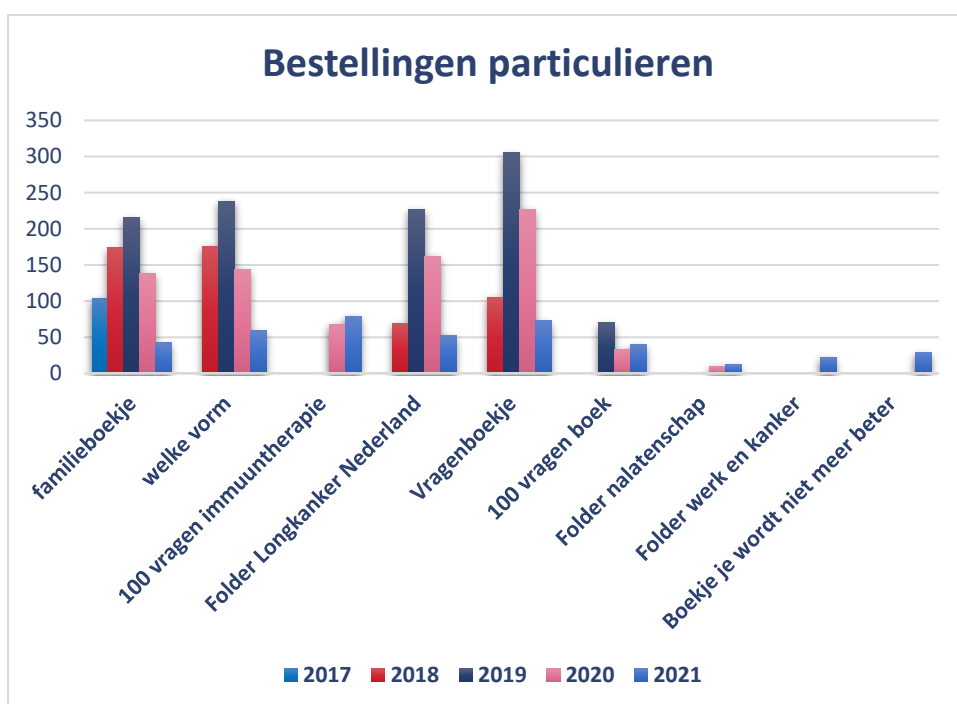
Het **boekje Werk en kanker** dat mede is ontwikkeld is door de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties (NFK) is sinds 2021 via onze website te bestellen.

Bestellingen

In onderstaande tabellen is het aantal **bestellers** en **bestellingen** te zien. Het aantal bestellers is sinds 2020 gedaald. De daling is te verklaren doordat alle folders en boekjes sinds 2020 ook te downloaden zijn via de website. Het familieboek is alleen nog te downloaden en niet meer fysiek beschikbaar.

De aantallen voor het toesturen van boeken aan zorgprofessionals zijn gemaximeerd. Folders, het vragenboekje, de 'praatkaarten' en de weggeefkaartjes kunnen 'onbeperkt' besteld worden.

3 Inbreng patiëntperspectief

Voor de inbreng van patiëntperspectief werkt het bureau van Longkanker Nederland samen met het patiëntenpanel. De leden van het patiëntenpanel nemen deel aan 8 werkgroepen die voor kankerpatiëntenorganisaties worden georganiseerd door NFK. De leden van de werkgroepen komen tenminste vier keer per jaar bijeen, wisselen kennis uit en trekken waar mogelijk samen op in belangenbehartiging op het gebied van de **thema's** van de werkgroepen.

Deze thema's zijn:

- laatste levensfase
- samen beslissen
- leven met en na kanker
- wetenschappelijk onderzoek
- expertzorg
- geneesmiddelen en diagnostiek
- jongeren en kanker
- vrijwilligerscoördinatie

Longkanker Nederland is 99 keer benaderd voor inbreng van patiëntperspectief. Aan 96% van de verzoeken is gehoor gegeven. Voor een groot deel betrof het meelesen met onderzoeksvoorstellen en hier input op geven, een *support letter* afgeven en het participeren in werkgroepen van onderzoeken.

We hebben meegewerkt aan verzoeken voor inbreng van patiëntperspectief van de volgende organisaties:

Verzoeken zijn ingediend door:	
Albert Schweitzer ziekenhuis	Massage bij kanker
Amsterdam UMC	Maxima MC
Antonius Ziekenhuis Nieuwegein	Meander MC
Antoni van Leeuwenhoek	MUMC
Astra Zeneca	NFK
Bristol Meyers Squibb	Nutricia
Catharina ziekenhuis	NVALT
CZ	Patientenbegrijpen.nl
Deci Medical Partners B.V.	Patiëntenfederatie Nederland
Ecorys	PHC
Erasmus MC	Radar +
GUPTA	Radboudumc
H2O	Radiotherapiegroep
HDI	Ria Bremer tv producties
HPTC	Roche
iDNA	RUG
Ikazia	Sanofi
IKNL	Tilburg University
Janssen	TNO
Kanker nazorgwijzer	UMCG
Kennisinstituut	UMCU
LUMC	VSOP
Lygature	Wageningen Univeristy
Maastr	ZINL

Graag noemen we een aantal voorbeelden waaraan we hebben meegewerkt:

Scholing longkanker voor huisartsen

In samenwerking met huisarts Erik Bischoff, longartsen Judith Herder, Michel van den Heuvel, Annemarie Becker en Joop de Langen, huisarts en patiënt Mirjam Willemsen en patiëntenorganisatie Longkanker Nederland heeft MSD Academy [een driedelige scholing ontwikkeld over longkanker voor huisartsen](#). Ook andere zorgverleners konden zich aanmelden om mee te doen.

Aanleiding waren de groepsgesprekken die MSD en Longkanker Nederland in juni 2020 hielden met patiënten. Daaruit kwamen een aantal verbeterpunten. Zo werd vaak genoemd dat longkanker niet altijd meteen herkend wordt door huisartsen. Huisartsen hebben een hele belangrijke rol in het signaleren van longkanker. Ook begeleiden zij patiënten in de laatste levensfase.

Met elkaar kwamen we tot drie onderwerpen en daarmee drie webinars:

- [Symptomen en diagnose](#)
- [Behandeling van longkanker](#)
- [De samenwerking tussen huisarts en longarts & Advanced Care Planning](#)

De webcastreeks is geaccrediteerd voor huisartsen, physician assistants en verpleegkundig specialisten. Accreditatie is aangevraagd voor de NVALT.

Animatie over OPtriAL-studie geeft duidelijke uitleg aan longpatiënten

De OPtriAL-studie is een medisch wetenschappelijk onderzoek waarin onderzocht wordt wat de meest effectieve manier van pijnstilling is na een kijkoperatie aan de longen. Tijdens deze operatie wordt een deel van de long verwijderd. Om longpatiënten die in aanmerking komen voor dit onderzoek goed te informeren, is een duidelijke animatie gemaakt.

Achtergrond en doel van de studie

Een kijkoperatie waarbij een deel van de long wordt verwijderd, is een ingreep waarbij ongeveer tweederde van de patiënten na de operatie pijnklachten ervaart. Het doel van het OPtriAL-onderzoek is om te onderzoeken wat de beste techniek is om pijn te behandelen na de kijkoperatie. Het onderzoek wordt in 9 Nederlandse ziekenhuizen uitgevoerd en is opgestart door de longkliniek van het Máxima Medisch Centrum.

Tijdens het onderzoek worden de volgende technieken om pijn te behandelen onderzocht:

- Een ruggenprik
- Continue plaatselijke pijnstilling
- Eenmalige plaatselijke pijnstilling

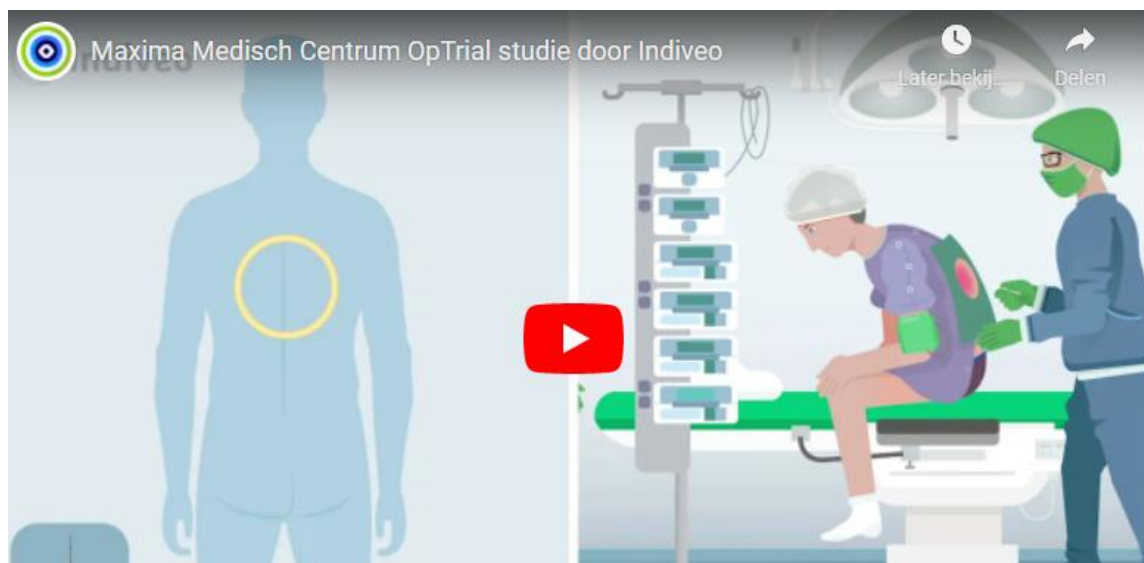
Folder wordt animatie

Om patiënten die in aanmerking komen voor dit onderzoek goed te kunnen informeren, hebben de specialisten van het Máxima Medisch Centrum en Longkanker Nederland een uitgebreide informatiefolder voor patiënten gemaakt. Deze tekstuele folder werd echter te omvangrijk waardoor er voor een andere vorm is gekozen.

In samenwerking met arts-onderzoeker Louisa Spaans, hoofdonderzoeker/longchirurg Frank van den Broek en twee patiënten uit ons patiëntenpanel heeft Indiveo er een begrijpelijke animatie van gemaakt. De animatie laat zien hoe de OPtrial-studie is opgebouwd en welke verschillende vormen van pijnbestrijding kunnen worden gebruikt. De animatie geeft patiënten in 3 minuten een helder beeld van het onderzoek. Hierdoor kunnen ze een betere keuze maken om wel of niet deel te nemen aan de OPtrial-studie.

“Ik vind het een mooi en duidelijk filmpje. Beter te behappen dan pagina’s tekst.” — Deelnemer van het OPtrial onderzoek.

[Bekijk de animatie.](#)

[Artikel over longkankerzorg in Nederland in Journal of Thoracic Oncology](#)

Op initiatief van longarts Lizza Hendriks uit het MUMC heeft zij met collega’s een artikel geschreven over longkankerzorg in Nederland. Ook Longkanker Nederland schreef mee aan dit [artikel](#) dat is gepubliceerd in het Journal of Thoracic Oncology.

Editorial > J Thorac Oncol. 2021 Mar;16(3):355-365. doi: 10.1016/j.jtho.2020.10.012.

Lung Cancer in the Netherlands

Lizza E L Hendriks ¹, Anne-Marie C Dingemans ², Dirk K M De Ruysscher ³, Mieke J Aarts ⁴, Lidia Barberio ⁵, Robin Cornelissen ⁶, Koen J Hartemink ⁷, Michel van den Heuvel ⁸, Ed Schuurings ⁹, Hans J M Smit ¹⁰, Antonie J van der Wekken ¹¹, Egbert F Smit ¹²

Digitaal magazine over longkanker van Zuyderland ziekenhuis

Het Oncologisch Centrum Zuyderland maakte een digitaal magazine dat volledig in het teken stond van longkanker.

Mirjam Willemsen, lid van ons Patiëntenpanel, gaf een [interview voor het magazine](#) over wat er ondanks longkanker nog wel mogelijk is voor haar en vertelt over het patiëntenpanel van Longkanker Nederland.

Mirjam Willemsen

4 Geneesmiddelen en diagnostiek

Longkanker Nederland is lid van de commissie *Geneesmiddelen en diagnostiek* die voor kankerpatiëntenorganisaties wordt georganiseerd door NFK. De leden van de werkgroep komen tenminste vier keer per jaar bijeen, wisselen kennis uit en trekken waar mogelijk samen op in belangenbehartiging op het gebied van geneesmiddelen.

Met dertien geneesmiddelenbedrijven is regelmatig contact om te horen welke geneesmiddelenonderzoeken er lopen en wanneer verzoeken voor toelating van deze middelen worden ingediend.

Immuuntherapie

Op de website van Longkanker Nederland is een overzicht te vinden van [vragen en antwoorden over immuuntherapie](#) dat we actueel houden. Dit in aanvulling op het 100 vragen boekje over immuuntherapie dat gemaakt is door het Erasmus MC en het Amphia ziekenhuis en gratis via onze website besteld kan worden door patiënten.

Doelgerichte therapie

Ook hebben we op de website informatie toegevoegd over welke [middelen voor doelgerichte therapie](#) (tki's) beschikbaar zijn via een standaard behandeling of via trials.

Diagnostiek

Voor toegang tot de juiste medicatie is de juiste diagnostiek van essentieel belang. Uit [het onderzoek Landelijke variatie in moleculaire diagnostiek bij gemetastaseerde longkanker](#) blijkt dat er niet altijd voldoende getest wordt op behandelbare mutaties bij longkanker.

Zorgverzekeraar CZ heeft ons benaderd om mee te denken bij een project over optimalisatie van moleculaire diagnostiek. Samen met een van onze vrijwilligers en de belangenbehartiger diagnostiek van NFK denken we periodiek mee.

Omdat het zo belangrijk is dat bij de diagnose en bij progressie van de ziekte de juiste en voldoende diagnostiek wordt gedaan, hebben we in 2021 verschillende initiatieven ontplooid om het belang van weefselonderzoek zowel bij patiënten als bij zorgverleners onder de aandacht te brengen:

- Renée, lid van het patiëntenpanel, gaf een interview over het onderwerp in het magazine van CZ.
- Marloes, lid van het patiëntenpanel, werkte mee aan een [bewustwordingsfilmpje](#) dat mogelijk is gemaakt door Roche.
- Zelf maakten wij een [animatie](#) in vier talen over het onderwerp.
- Hebben we het [informatieboekje](#) over weefselonderzoek vernieuwd.
- Maakten we een [pagina](#) op onze website over weefselonderzoek.
- Plaatsten we een [bericht](#) over diagnostiek bij EGFR.
- Vroegen we [aandacht](#) voor sedatie bij bronchoscopie. Bij een bronchoscopie wordt een stukje weefsel weggenomen voor onderzoek.

5 Vraag het de arts

Via onze website is het mogelijk een [vraag te stellen aan een arts](#). Je krijgt hierop binnen 48 uur antwoord. De vragen worden beantwoord door twee longartsen, een radiotherapeut, een longchirurg, een radioloog en een patholoog. In 2021 zijn 173 vragen gesteld, dat zijn er 25 meer dan in 2020.

De vragensteller kan vooraf een categorie selecteren waar de vraag over gaat. De vraag komt daardoor direct bij de arts terecht die expertise heeft op dat gebied. De artsen krijgen een mailtje met de vraag en kunnen vanuit de mail meteen antwoord geven op de vraag. Het antwoord wordt in de juiste categorie opgeslagen en meteen op de website gepubliceerd. Zo zijn vragen en antwoorden makkelijk te vinden voor mensen die op zoek zijn naar informatie. De vragensteller ontvangt het antwoord per e-mail.

De artsen

longarts

Franz Schramel

St. Antonius Ziekenhuis

longarts

Willemijn Theelen

Antoni van Leeuwenhoek (AvL)

radioloog

F. Mohamed Hoesein

UMC Utrecht

De artsen

longpatholoog

Danielle Cohen

LUMC

radiotherapeut

José Belderbos

Antoni van Leeuwenhoek (AvL)

longchirurg

Koen Hartemink

Antoni van Leeuwenhoek (AvL)

Vragen stellen aan ons

Naast de rubriek *Vraag het de arts* zijn er patiënten die zelf met de medewerkers van Longkanker Nederland contact opnemen. Zij stellen telefonisch of per e-mail hun vragen. Hieronder een aantal voorbeelden van vragen die patiënten ons stelden en waarvoor we op zoek zijn gegaan naar een antwoord:

"Mijn moeder kreeg chemotherapie. Ze reageerde daar slecht op. Nu willen ze haar een doelgerichte therapie geven. Wat houdt dat in?"

"Kan er bij kleincellige longkanker immuuntherapie gegeven worden?"

"Ik heb een thymoom. Waarom word ik niet geopereerd? Waar kan ik het beste een second opinion vragen?"

"Er is een tumor van 4 mm. Deze is in 3 maanden niet gegroeid. Waarom is er dan geen operatie of radiotherapie mogelijk?"

"Mijn opa heeft heel veel pijn. Wat is hiertegen te doen?"

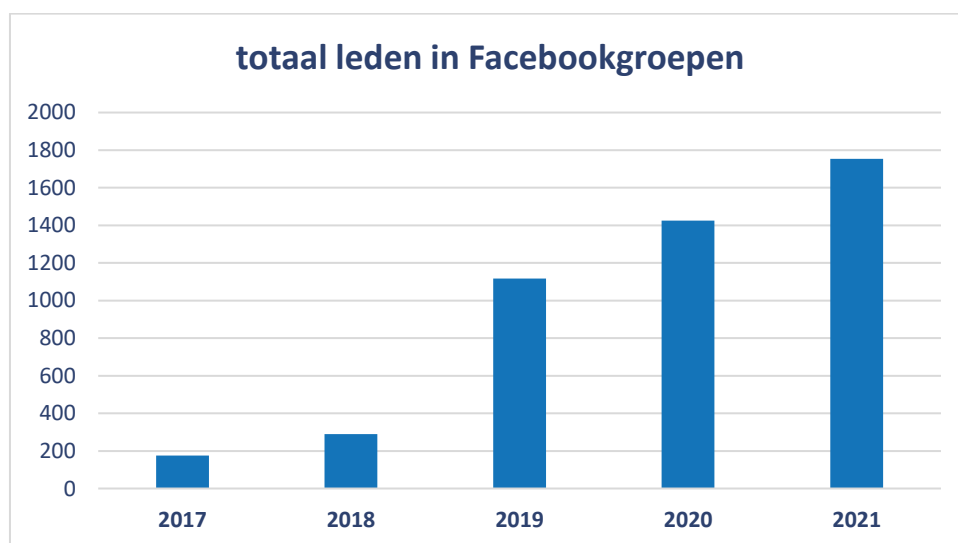
6 Besloten Facebookgroepen

Het bevorderen van contact tussen patiënten met longkanker is één van de kerntaken van Longkanker Nederland. Mensen met longkanker vinden het belangrijk om anderen te ontmoeten die dezelfde ziekte hebben om kennis en ervaringen uit te wisselen. Ook mensen uit de directe omgeving van iemand met longkanker willen graag vragen stellen, ervaringen delen en gevoelens bespreken met lotgenoten.

Longkanker Nederland maakt lotgenotencontact mogelijk via twaalf besloten Facebookgroepen. Dit betekent dat de groepen niet openbaar zijn. De berichten kunnen alleen worden gelezen en geplaatst door leden van de groep.

In de groepen zijn een of twee mensen uit de doelgroep moderator, samen met medewerkers van Longkanker Nederland. De groepen bieden steun en informatie. Ook kunnen leden van de Facebookgroepen meewerken aan projecten waarvoor inbreng van patiënten wordt gevraagd. De onderwerpen die in de besloten groepen worden besproken, geven Longkanker Nederland meer inzicht in welke knelpunten er leven. Daarop kunnen we dan weer inspelen.

Eind **2017** waren er **175** leden in de groepen. Eind **2021** waren er **1.754** leden.

Uitbreiding groepen

In het laatste kwartaal van 2021 hebben we een nieuwe Facebookgroep toegevoegd voor patiënten met de KRAS mutatie.

[In onderstaande video vertelt Renée](#), lid van het Patiëntenpanel, wat lotgenotencontact via de Facebookgroepen voor haar betekent.

7 Sponsoracties

Het blijft lastig om donateurs te krijgen. Via het onderdeel [Steun ons](#) op onze website is het mogelijk om [Vriend te worden van Longkanker Nederland](#). Ook zit in de [algemene folder](#) over Longkanker Nederland een afscheurkaart om Vriend te kunnen worden. Deze kan zonder frankering retour gestuurd worden. Het is al mogelijk Vriend te worden vanaf € 2,50 per maand of € 25,- per jaar. Er is een [100 vragen boek](#) beschikbaar voor mensen die Vriend worden.

Eind 2020 had Longkanker Nederland 202 donateurs. In 2021 waren er 334 donateurs. In 2021 is een doneerbutton [Doneer nu](#) toegevoegd aan de website. Via deze doneerbutton kan iemand rechtstreeks via iDEAL een donatie doen zonder persoonsgegevens achter te laten.

Er zijn nu drie manieren waarop iemand donateur kan worden:

- [Doorlopende donateur \(Vriend\)](#). Aantal = 203.
- Iemand kan een [eenmalige donatie](#) doen via het uitgebreide formulier op onze website en via iDEAL betalen of een machtiging afgeven. Aantal = 17.
- Iemand kan via de doneerbutton [Doneer nu](#) op onze website een donatie doen. Aantal = 114.

Wij komen op voor mensen met longkanker

We geven informatie en advies. We brengen je in contact met lotgenoten.
We beantwoorden jouw vraag over longkanker. We helpen je.

Steun ons werk en doneer!

Wandelactie Yvian Jenniskens

Door corona was het lastiger om sponsoracties te houden. Dat hield Yvian Jenniskens, zelf patiënt met longkanker, niet tegen om toch een wandelactie op te zetten.

Yvian startte 24 oktober 2021 de actie *Lopen tegen longkanker*. De actie eindigde op 31 december 2021. Tot die datum kon iedereen een route wandelen om meer bekendheid en aandacht te geven aan longkanker.

We zijn trots op Yvian dat ze de kwart marathon heeft uitgelopen! Met haar wandelactie heeft ze **€ 2.566,-** opgehaald. Van het bedrag gaan we samen met Maastricht een mooi symposium organiseren.

Yvian Jenniskens

Digicollect tijdens Longkankermaand

Ook hebben we ons aangesloten bij [Digicollect](#) om onder andere tijdens de Longkankermaand in november te kunnen collecteren met een digitale collectebus. Er is via Digicollect **€ 2.362,-** opgehaald.

Inzamelingsactie via Facebook

Ook is het mogelijk om [via Facebook een inzamelingsactie op te zetten](#). Hiermee kun je bijvoorbeeld op je verjaardag vragen om een bedrag te doneren aan Longkanker Nederland in plaats van een cadeau te geven. Dit heeft **€ 904,-** opgeleverd.

8 Meer genezing/vroege opsporing

Bevolkingsonderzoek

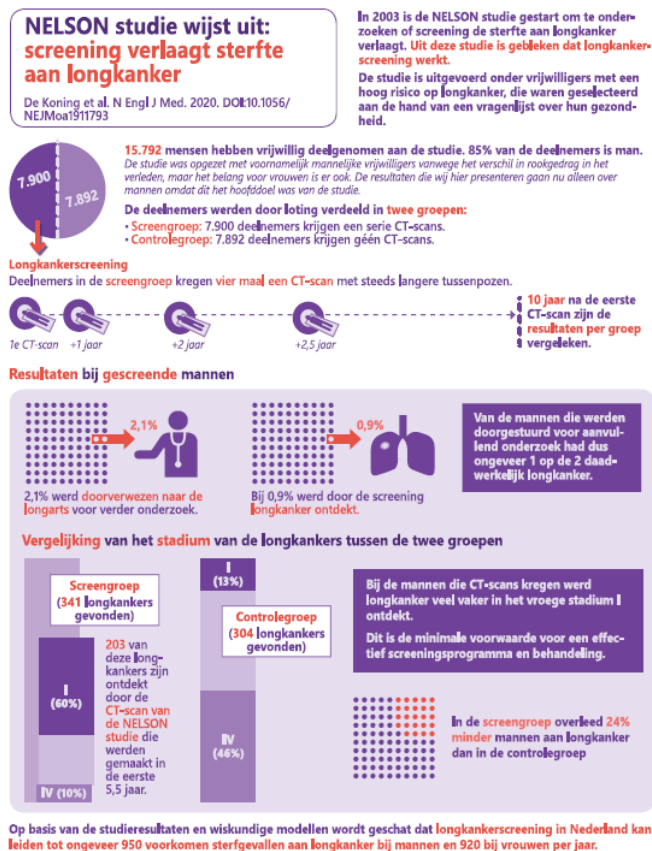
Longkanker wordt vaak pas in een laat stadium ontdekt. Dat maakt dat de overlevingskansen slechter zijn dan bij andere vormen van kanker. Daarom werken wij mee aan het mogelijk maken van vroege opsporing van longkanker.

aantal overlijdens 2019

longkanker	10.233	NEE
darmkanker	4.938	JA
borstkanker	3.077	JA
baarmoederhalskanker	216	JA

bevolkingsonderzoek in Nederland

In 2020 werd een heel belangrijk onderzoek gepubliceerd in het vakblad The NEJM. Het gaat over een proefbevolkingsonderzoek onder ruim 13 duizend Nederlandse en Belgische mannen. Hieruit blijkt dat als tabaksverslaafden en ex-tabaksverslaafden jaarlijks een CT-scan van hun longen laten maken, tumoren eerder worden opgespoord. Daardoor daalt bij deze groep de sterfte door longkanker met 24%. Aan dit onderzoek is 20 jaar gewerkt, onder leiding van wetenschappers uit Rotterdam en Groningen. In aanvulling op deze [NELSON studie](#) heeft het Erasmus MC een implementatiestudie opgezet: [4-in-the-lung-run](#).

Het Radboudumc en Longkanker Nederland denken na over hoe deze studie en andere initiatieven, kunnen zorgen voor de komst van een bevolkingsonderzoek in Nederland. Ook lobbyen wij om dit voor elkaar te krijgen:

- [Met de oproep](#) neem het bevolkingsonderzoek naar longkanker op in het Regeerakkoord. Om deze oproep kracht bij te zetten, maakten we met artsen en patiënten onderstaande [video](#).

- We schreven een [brief](#) aan de informateur.
- Patiënt John Franke gaf in een [interview](#) het belang aan.
- We plaatsten een [artikel](#) over de inzet van biomarkers bij vroege opsporing.
- We deelden een [rapport](#) over de kosten van het niet starten met vroege opsporing.
- We lieten een **cartoon** maken om antwoord te geven op de opinie die soms wordt gegeven dat er geen vroege opsporing moet komen, 'want dan had je maar niet moeten roken'.

9 Internationale activiteiten (LuCE en GLCC)

Internationaal

Het bureau van Longkanker Nederland houdt zich vooral bezig met verbetering van de zorg in Nederland.

Toch heeft Longkanker Nederland ook internationaal van zich kunnen laten horen door inzet van Merel Hennink. Zij is lid van ons Patiëntenpanel en is namens ons aanwezig geweest bij belangrijke internationale congressen en bijeenkomsten van *patient advocates* uit verschillende landen. We werken hierin samen met [Lung Cancer Europe \(LuCE\)](#) en de [Global Lung Cancer Coalition \(GLCC\)](#).

Merel Hennink

Doordat de ontwikkelingen binnen longkanker onderzoek erg snel gaan, komen er steeds meer nieuwe behandelmogelijkheden voor patiënten. De “*one size fits all*” (chemotherapie) is vervangen door nieuwe therapieën. Voor patiënten wordt toegang tot het hebben van een goede diagnose, de juiste medicatie en de juiste zorg des te belangrijker. De toegang wordt nog op nationaal niveau, binnen de nationale gezondheidssystemen geregeld. Door sociale media en paraplu-organisaties op Europees gebied worden de verschillen, discrepanties en soms ook misstanden gedeeld. Ook wordt gezamenlijk actie gevoerd om in Europa iedereen gelijke kansen te geven in het vinden van het juiste behandelplan.

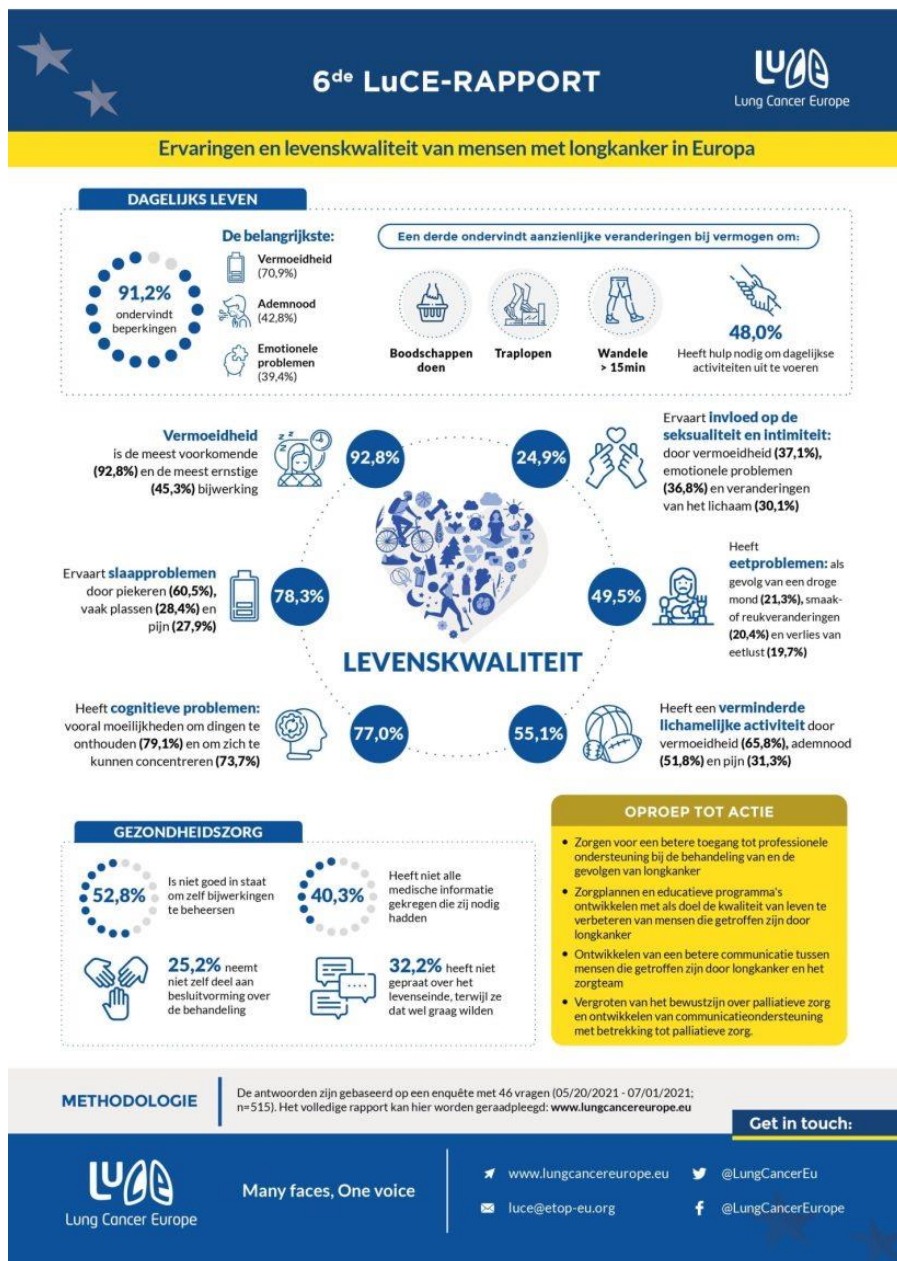
Longkanker Nederland is lid van de Europese paraplu-organisatie Lung Cancer Europe (LuCE) om op Europees niveau een vuist te kunnen maken. Niet alleen is Longkanker Nederland lid, maar Merel is ook ambassadeur van LuCE.

In 2021 was Longkanker Nederland door Merel onder andere vertegenwoordigd bij:

- de International Cancer Foundation (ICF), een stichting van de [European Society of Oncology \(ESMO\)](#) om betrokken te zijn bij een innovatief project 'Patients today'.
- [WECAN](#) scholing
- Bijeenkomst [EORTC](#)
- Co-chair WCLC Stigma

Ook werkten we mee aan de volgende enquêtes en rapporten:

- Enquête [Covid en longkanker \(GLCC\)](#)
- Enquête [Leven met longkanker \(LuCE\)](#)
- [Rapport](#) Leven met longkanker in Europa (LuCE)

Longkanker Nederland deed mee aan een sessie georganiseerd door Janssen waarin verschillende patiëntenorganisaties uit Europa kennis en ervaring met elkaar deelden.

Ook nam Longkanker Nederland deel aan het [internationale project H20](#).

10 Samen beslissen

Je hoort het steeds meer Samen beslissen ook wel *Shared decision making* genoemd. In de wetgeving is het geborgd, in de praktijk is het nog een hele kunst om dit werkelijk toe te passen. Zelfs als zorgverlener en patiënt ervoor open staan. Desondanks is het wel heel belangrijk om samen hierover in gesprek te gaan, zodat de best - bij de individuele patiënt - passende behandeling gekozen kan worden.

Om samen te kunnen beslissen is het nodig om patiënten voldoende en eenvoudig te begrijpen informatie te kunnen bieden. En om samen te verkennen wat een patiënt met een behandeling wil bereiken. Samen kijken of de impact die de behandeling heeft, past bij wat de patiënt nog als voldoende kwaliteit van leven beschouwt. Longkanker Nederland helpt mee om de verschillende aspecten van Samen beslissen te verbeteren.

Best Onco Care

Eind 2018 is in samenwerking met NFK gestart met het opzetten van het project *Best Onco Care (BOC)* dat financieel mogelijk is gemaakt door Danone. Dit was een tweejarig traject waaraan twee longoncologie teams meededen om hun vaardigheden in Samen beslissen te verbeteren.

Een keuze voor (niet) behandelen moet altijd samen met een patiënt gemaakt worden. Daarom zijn er per team geluidsopnames gemaakt van 15 gesprekken over de behandelkeuze. Ook zijn er focusgroepbijeenkomsten gehouden. Vervolgens zijn de gesprekken gescoord met een meetinstrument. Er is een training met het team geweest waarin de scores zijn toegelicht. In de training werd de theorie van Samen beslissen nog een keer doorgenomen. Ook was het mogelijk om te oefenen met een trainingsacteur. In samenspraak met de teams wordt een verbetertraject ingezet. Daarna worden de metingen opnieuw gedaan om het effect te meten.

Het Meander MC en het Erasmus MC waren deelnemers aan dit project. Het project liep vanwege corona door in 2021. Bij beide teams zijn de scores verbeterd bij de meting van de 2^e ronde opnames van de Samen beslissen gesprekken. Eind 2021 zijn ook startgesprekken gevoerd met de teams van het UMCG en Maastricht ziekenhuis die gaan starten met dit project.

Wat deden we nog meer om Samen beslissen meer aandacht te geven?

- We maakten in samenwerking met Mijngezondheidsgids een [video](#) waarin Etienne Deijnen - lid van het Patiëntenpanel - uitlegt wat er nodig is om beslissingen te kunnen nemen als longkankerpatiënt.
- Een maand lang vertelden we via een regionale zender [op radio en tv](#) dat Longkanker Nederland je kan helpen met informatie en advies.
- We brachten de [digitale keuzehulp](#) voor niet-kleincellige longkanker onder de aandacht van ziekenhuizen.
- Samen met AstraZeneca startten we een [campagne](#) om mensen te attenderen op klachten die op longkanker kunnen wijzen.

Longkanker wacht niet

Wees alert op klachten die kunnen wijzen op longkanker.

Meer informatie vind je op longkankernederland.nl

11 Implementatie materiaal beperkte gezondheidsvaardigheden

Een op de drie Nederlanders heeft [beperkte gezondheidsvaardigheden](#). Zij begrijpen de informatie die ze in het ziekenhuis krijgen vaak onvoldoende. Dit kan hun behandeling schaden.

Tien kankerpatiëntenorganisaties, onder coördinatie van Hematon, de Stomavereniging, Borstkankervereniging Nederland en Longkanker Nederland, hebben voor een project hierover een subsidie aangevraagd en toegekend gekregen van ZonMw. Het project is bedoeld om communicatiemedewerkers te trainen om informatie geschikt te maken voor mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden.

De training bestond uit vier sessies en het onder begeleiding maken of verbeteren van informatiemateriaal. De training werd gegeven door een projectleider die ervaren is in het scholen van medewerkers en het maken van communicatiemiddelen voor mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden.

De communicatieadviseur van Longkanker Nederland volgde de training en gaat in 2022 verder met het geschikt maken van informatiemateriaal.

12 Monitoring longkankernetwerken

We denken actief mee bij de ontwikkeling van verschillende longkankernetwerken in Nederland:

- [Longkankernetwerk ZuidWest Nederland](#)
- [Longkankernet](#)
- [OncoZon](#)

In longkankernetwerken werken ziekenhuizen regionaal samen in het bieden van zorg aan patiënten met longkanker. Dit gebeurt onder coördinatie van een academisch ziekenhuis. We plaatsten een [artikel](#) op onze website om patiënten kennis te laten maken met het begrip longkankernetwerken.

Ook hebben we netwerken gevraagd te participeren in het project **Transparantie van oncologische netwerken** waarvoor NFK subsidie toegekend heeft gekregen. Longkanker Nederland heeft als doel om samen met vijf andere kankerpatiëntenorganisaties en NFK, de netwerken zelf en deze manier van zorg verlenen te evalueren.

Longkankernetwerk ZuidWest Nederland en Longkankernet zijn in 2021 gestart met deelname aan het project. Het netwerk [Oncomid](#) en het netwerk dat rond Noord-Holland in oprichting is, zullen mogelijk in 2022 aansluiten bij het project.

In het project wordt gewerkt aan het in kaart brengen van drie hoofdonderwerpen:

- Structuurinformatie
- Patiëntervaringen
- Klinische indicatoren

Samen met de netwerken bepalen we welke informatie bruikbaar is om te verbeteren. In de toekomst delen we meer informatie over de werking van netwerken aan de hand van patiëntervaringen.

13 Thymomen

Een thymoom is een zeldzame tumor in de borstkas, die is ontstaan vanuit de thymus (zwezerik). De thymus speelt een belangrijke rol in het afweersysteem in onze jonge jaren. Een thymoom groeit langzaam. Elk type thymoom kan kwaadaardig zijn. Toch gedragen de meeste thymomen zich goedaardig. Dat betekent dat er meestal geen uitzaaiingen komen. De kanker zit op één plek en gaat niet naar andere delen in het lichaam. Daardoor is alleen een operatie nodig waarbij de thymus met daarin het thymoom wordt weggehaald.

Een thymoom is geen longkanker, maar wordt wel behandeld door longartsen en long/thorax chirurgen. Vandaar dat Longkanker Nederland op verzoek van het expertisecentrum voor thymomen - het MUMC+ - de patiëntenorganisatie voor patiënten met een thymoom is sinds 2020.

Naast het beschikbaar stellen van vragen en antwoorden over thymomen via onze website en het faciliteren van lotgenotencontact via een besloten Facebookgroep, deden we in 2021 het volgende:

- Het plaatsen van een [ervaringsverhaal](#)
- Een [oproep](#) om ervaringen met het behandelcentrum te delen
- Het delen van een [sponsoractie](#) voor onderzoek
- Het faciliteren van een [webinar](#)

Graag bedanken we je voor het lezen van ons jaarverslag

Heb je vragen, opmerkingen of suggesties? Wij horen ze graag.

Kijk op onze [website](#) voor meer informatie. Of volg ons via: (klik op een icoontje hieronder).

Wil je ons werk steunen?

Je kunt meteen een [eenmalige donatie](#) doen of [vaste donateur](#) worden.

Doneer nu

Word Vriend

Jaarverslag 2021

Patiëntenorganisatie Longkanker Nederland

www.longkankernederland.nl

April 2022

